

RECURSOS PER A LA GESTIÓ DE LA COL·LECCIÓ DE LES BIBLIOTEQUES DE BARCELONA

Grup de Treball de
PDC de Biblioteques
de Barcelona

Biblioteques  de Barcelona

Biblioteques de Barcelona
www.bcn.cat/biblioteques

Autors del document:

Grup de Treball de Política de Desenvolupament de la Col·lecció de Biblioteques de Barcelona: César Azuara (Biblioteca Xavier Benguerel), Olga Cebollada (Biblioteca Jaume Fuster), Davínia Cisteré (Biblioteca Sagrada Família), Ester Corbera (Biblioteca Ignasi Iglésias–Can Fabra), Llanos González (coordinació, Serveis Centrals Biblioteques de Barcelona), Àngels Migueles (Biblioteca Francesc Candel), Ana Rodríguez (Biblioteca Nou Barris), Victòria Sales (Biblioteca Les Roquetes), Anna Saumell (Biblioteca Horta–Can Mariner), Núria Serra (Biblioteca Trinitat Vella–José Barbero).

SUMARI

Introducció	<i>pàg. 3</i>
Objectius del document	<i>pàg. 4</i>
Desenvolupament de les col·leccions de les biblioteques de Barcelona	<i>pàg. 5</i>
Biblioteca de barri i biblioteca de districte: definició de la col·lecció	<i>pàg. 6</i>
Col·lecció de la biblioteca de districte	<i>pàg. 7</i>
Col·lecció de la biblioteca de barri	<i>pàg. 7</i>
Col·leccions digitals	<i>pàg. 8</i>
Trencadís	<i>pàg. 8</i>
Audiollibres	<i>pàg. 8</i>
Plataforma de préstec de llibre digital	<i>pàg. 9</i>
Eines per a la selecció del fons	<i>pàg. 10</i>
Eines per a l'avaluació del fons	<i>pàg. 12</i>
Accions de difusió de la col·lecció	<i>pàg. 13</i>
Difusió de la col·lecció a través dels mitjans digitals i les xarxes socials	<i>pàg. 14</i>
Propostes de millor	<i>pàg. 15</i>
Annex 1:	
Mapa d'experts de Biblioteques de Barcelona	<i>pàg. 18</i>
Annex 2:	
Accions «singulars» de promoció del fons a les biblioteques de Barcelona	<i>pàg. 21</i>
Annex 3:	
Recomanacions per fer exposicions de documents a les biblioteques	<i>pàg. 29</i>

INTRODUCCIÓ

La col·lecció de les biblioteques de Barcelona constitueix un factor estratègic del seu desenvolupament, alhora que un element fonamental de la seva gestió i els seus serveis. Actua com a punt de partida de moltes dinàmiques dels serveis que s'ofereixen als usuaris, ja que aquesta col·lecció determina en gran mesura l'oferta de serveis que les biblioteques presten als seus usuaris.

Els professionals encarregats de l'adquisició de la col·lecció de cada una de les biblioteques de la ciutat tenen la responsabilitat de fer una selecció equilibrada, eficaç i eficient, adaptada a les necessitats dels usuaris i integradora de tots els suggeriments, les idees i les aportacions tant de l'equip de la biblioteca com de la comunitat a la qual serveix.

Aquests professionals disposen d'uns documents de referència que els ajuden a definir el marc general que ha de tenir la política de desenvolupament de la col·lecció de cada biblioteca amb relació a la seva especialització, la seva realitat territorial i les necessitats dels usuaris.

Aquests documents són els següents:

- Consorci de Biblioteques de Barcelona:

Política de desenvolupament de la col·lecció de les biblioteques de Barcelona. Fixa l'àmbit d'actuació i el compromís públic del Consorci de Biblioteques de Barcelona en l'aportació de la col·lecció a les biblioteques públiques de la xarxa urbana i defineix els criteris de selecció i d'esporgada dels fons documentals que aporta el Consorci.

- Gerència de Serveis de Biblioteques (GSB):

Política de desenvolupament de la col·lecció de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona. Document que recull els compromisos que ha adquirit la GSB respecte de les col·leccions de les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM) de la província de Barcelona.

Continguts del document de la política de desenvolupament de la col·lecció d'una biblioteca pública. Dóna les pautes per facilitar la redacció de la política de desenvolupament de la col·lecció de les biblioteques de la xarxa.

OBJECTIUS DEL DOCUMENT

Aquest document té quatre objectius, emmarcats dins la política de desenvolupament de la col·lecció de Biblioteques de Barcelona:

- **Concretar i definir la col·lecció de les biblioteques de districte i la col·lecció de les biblioteques de barri.**
- **Recollir i difondre les eines i els recursos** que ajudin els professionals de les biblioteques a fer **la selecció i l'avaluació dels fons.**
- **Recollir i difondre bones pràctiques** relacionades amb **accions de promoció i prescripció de la col·lecció** que es duen a terme a les biblioteques de la ciutat.
- **Proposar millores** que ajudin els professionals en la **gestió de la col·lecció** (selecció, promoció).

DESENVOLUPAMENT DE LES COL·LECCIONS DE LES BIBLIOTEQUES DE BARCELONA

Partint de la idea, d'una banda, d'una col·lecció única dins el conjunt de biblioteques de Barcelona amb diferents punts de servei distribuïts per tota la ciutat perquè se'n puguin beneficiar tots els ciutadans, i, de l'altra, de la complementarietat de les col·leccions a partir d'especialitzacions temàtiques establertes en funció de les característiques del territori, les biblioteques de cada districte de la ciutat han de pactar prèviament la diversificació de la col·lecció per tal d'aconseguir aquesta col·lecció única i completa.

A partir de la distribució del mapa de biblioteques de la ciutat i de la seva distribució administrativa en districtes, s'han de tenir presents les relacions de proximitat territorials entre aquests districtes (relacions «interdistricte») i, per tant, d'algunes biblioteques d'aquestes zones d'intersecció. En són exemples els casos de les biblioteques de Sant Pau i Santa Creu (Districte de Ciutat Vella), Sant Antoni–Joan Oliver (Districte de l'Eixample) i Poble-sec–Francesc Boix (Districte de Sants-Montjuïc), que comparteixen àrees d'influència dels tres districtes.

També s'han de tenir presents les relacions «intradistricte» que es donen entre biblioteques que són molt a prop geogràficament. Exemples: Biblioteca Jaume Fuster i Biblioteca Vila de Gràcia (Districte de Gràcia).

Seguidament s'indiquen algunes recomanacions per al desenvolupament de les col·leccions de les biblioteques de Barcelona:

- Tenint en compte aquestes relacions «interdistricte» i «intradistricte», s'aconsella que les biblioteques d'un mateix districte i les més properes de districtes dels voltants defineixin i pactin una política de desenvolupament de la col·lecció: creació de centres d'interès general i específics, etc. Les biblioteques de districte han d'assumir el paper de coordinació i lideratge.
- És recomanable que les biblioteques d'un districte defineixin els criteris pels quals cal tenir més d'un exemplar de documents amb molta demanda.

A moltes ciutats europees s'està duent a terme una reestructuració del sistema bibliotecari públic en el sentit que els equipaments de barri assumeixen les funcions d'espais dinamitzadors, amb un vessant comunitari important, i cedeixen el protagonisme, pel que fa a la concentració dels fons i la constitució dels serveis bibliotecaris, als equipaments centrals.

BIBLIOTECA DE BARRI I BIBLIOTECA DE DISTRICTE: DEFINICIÓ DE LA COL·LECCIÓ

Les biblioteques d'un districte han de cobrir, amb el conjunt de les col·leccions respectives, la totalitat d'àrees del coneixement humà. Aquesta visió generalista, però, no es contradiu amb la necessitat d'oferir una certa especialització de les col·leccions: cada biblioteca ha de tenir el seu propi projecte de col·lecció d'acord amb les característiques singulars de cada barri i de cada territori on s'ubica, de manera que s'obtingui una **col·lecció única** en el conjunt de les biblioteques de Barcelona i, a la vegada, unes **col·leccions complementàries**. Aquesta complementarietat i diversitat de les col·leccions s'aconsegueix mitjançant les **especialitzacions temàtiques** a les biblioteques de districte i en algunes de barri, i amb els **centres d'interès** presents a totes les biblioteques de la ciutat.

Especialitzacions. La tria del tema de l'especialització d'una biblioteca es fa en col·laboració entre Biblioteques de Barcelona i el districte corresponent. Aquesta especialització afecta una part del seu fons i es defineix d'acord amb les característiques del territori, les especificitats locals i altres elements que poden influir en l'elecció de la temàtica, sempre tenint en compte la resta d'especialitzacions de les biblioteques de la ciutat per aconseguir un equilibri temàtic pel que fa a la col·lecció única.

Centres d'interès. Els centres d'interès ofereixen als usuaris de les biblioteques temàtiques d'interès que es reorganitzen tant físicament (situats en espais concrets de la biblioteca) com visualment (mitjançant logotips identificatius, etc.). Hi ha uns centres d'interès comuns i permanents que són presents a la gran major part de les biblioteques de la ciutat: «Racó de pares i mares», «Autoaprenentatge d'idiomes», «Món laboral», etc. La presència gairebé general d'aquests centres d'interès pràcticament a totes les biblioteques respon a l'existència d'unes necessitats formatives i informatives concretes dels usuaris i les usuàries de les biblioteques de Barcelona. Abans, però, de crear un nou centre d'interès en una biblioteca cal saber quins són els centres d'interès de la resta de biblioteques del districte per oferir un ventall variat de temàtiques als usuaris de tota l'àrea d'influència.

Col·lecció de la biblioteca de districte

La col·lecció de la **biblioteca de districte**:

- Ha de tendir a oferir un fons generalista, que completi el fons de les biblioteques de barri per intentar mantenir un equilibri temàtic.
- Ha de tenir present que fa funcions de biblioteca de barri a la seva àrea d'influència, per la qual cosa ha d'aportar un fons genèric i actualitzat que compregui tots els àmbits temàtics del coneixement, independentment de la seva especialització i els centres d'interès.
- En aquelles matèries que ho requereixin, la biblioteca ha de tenir una col·lecció de materials amb un cert nivell d'especialitat (nivell de suport a l'estudi) que ofereixin als usuaris la possibilitat d'adquirir un nivell aprofundit de coneixement de la matèria (obres bàsiques, materials retrospectius, obres d'autors representatius de la matèria, alguns autors secundaris, altres tipus de documents representatius, etc.).
- Ha d'analitzar les demandes i les especificitats del territori per adaptar-hi els fons documentals mitjançant la creació de centres d'interès i fons especials.
- Ha de tenir una col·lecció local àmplia sobre les particularitats del territori (districte).
- Ha de garantir un nombre suficient d'exemplars dels títols que consideri més rellevants amb l'objectiu de donar resposta a les demandes dels usuaris de les biblioteques de barri a través del servei de préstec interbibliotecari.

Col·lecció de la biblioteca de barri

La col·lecció de la **biblioteca de barri**:

- Ha de tendir a una presència de fons més genèric, de tipus divulgatiu, i no cal que respecti un equilibri temàtic. Pot prescindir de documents amb poc o escàs interès per als seus usuaris i recórrer a la col·lecció de la biblioteca de districte per atendre demandes d'informació específiques i poc habituals.
- Així mateix, ha de tenir en compte i atendre les especificitats locals del barri on es troba tant pel que fa a les matèries com pel que fa al nivell del tractament de la informació (nivell general o divulgatiu, nivell d'especialitat, etc.). Es tracta, doncs, de crear un fons molt més adaptat que en el cas anterior i, per tant, d'una col·lecció «desequilibrada temàticament», però molt orientada a satisfer demandes d'informació dels usuaris de proximitat.

- Ha de garantir un nombre suficient d'exemplars dels títols que consideri més rellevants per atendre les demandes d'informació i de lectura més habituals del perfil d'usuari majoritari al seu barri.

La seva funció bàsica és solucionar demandes d'informació immediates.

Col·leccions digitals

A banda de les col·leccions pròpies de cada biblioteca, n'hi ha d'altres que depassen l'àmbit territorial però que s'afegeixen als recursos propis de cada una de les biblioteques.

No es poden classificar com a col·leccions de biblioteca de districte ni com a col·leccions de biblioteca de barri, sinó que es tracta de complements d'aquestes col·leccions a partir de l'accés a documents a través d'Internet, totalment independents de la ubicació física de cada biblioteca.

Trencadís

Trencadís és el dipòsit digital de l'XBM de la província de Barcelona. Els objectius de Trencadís són els següents:

- Promoure i difondre la cultura local facilitant l'accés a tot tipus de materials culturals i de qualitat nascuts digitalment o bé impresos i digitalitzats posteriorment.
- Donar a conèixer col·leccions úniques o poc conegudes del patrimoni de les biblioteques.
- Preservar documents antics que presenten un estat físic delicat.

Les biblioteques de Barcelona que disposin d'un fons que compleixi els objectius del Trencadís poden presentar els seus projectes de digitalització a la Direcció Tècnica de Coordinació i Serveis de Biblioteques de Barcelona. Cada any es destinarà un pressupost a la digitalització i es prioritzaran els projectes en funció del seu valor patrimonial i de la seva especificitat.

Audiollibres

Biblioteques de Barcelona posa a la disposició de tots els usuaris amb carnet de biblioteca el **servei de descàrrega d'audiollibres**, en català i castellà, amb la intenció de facilitar i millorar l'accessibilitat a la lectura.

Així mateix, també ofereix en préstec una selecció d'audiollibres en **format CD àudio**.

Plataforma de préstec de llibre digital

Biblioteques de Barcelona participa en el grup de treball impulsat pel Servei de Biblioteques de la Generalitat per implantar una plataforma de préstec de llibre digital a les biblioteques públiques catalanes.

Actualment es treballa en la integració de les biblioteques del Sistema de Lectura Pública de Catalunya dins la plataforma promoguda pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport (MECE) a escala estatal.

Aquesta plataforma donarà accés als usuaris amb carnet de biblioteques als continguts digitals adquirits pel MECE i als que adquiriran les diferents administracions catalanes: Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona, Diputació de Girona i Biblioteques de Barcelona.

L'aposta inicial és configurar una col·lecció de llibres de ficció per a públic adult i juvenil dels llibres amb més demanda a les biblioteques, de manera que es redueixi el nombre de reserves de llibres en paper i s'eviti el retard a l'hora de tornar aquest tipus de material.

En una primera fase, i amb l'objectiu d'afavorir l'ús del servei al màxim nombre d'usuaris possible, es preveu limitar a un el nombre de préstecs simultanis per usuari, i a 12 el nombre de descàrregues per usuari i any.

El préstec de llibres digitals es farà per a 30 dies, i les normes de renovació i reserva seran les mateixes que per al préstec en paper, amb l'avantatge que el sistema gestiona automàticament les devolucions i els avisos als usuaris en cua de reserva. D'aquesta manera s'hauran acabat els morosos i els robatoris.

EINES PER A LA SELECCIÓ DEL FONTS

Les biblioteques tenen al seu abast una sèrie d'eines que els ajuden a fer la selecció del fons, tant pel que fa a la selecció dels documents del lot mensual enviat per la Gerència de Serveis de Biblioteques (GSB) com a l'adquisició amb el pressupost assignat a cada biblioteca des del Consorci de Biblioteques de Barcelona en funció del mòdul al qual pertanyen.

Entre altres, destaquen les eines següents, procedents de diferents organismes i àmbits:

Des del Servei de Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya:

- **Sistema d'Adquisició Bibliotecària (SAB).** És el sistema que substitueix el suport genèric. Es tracta d'un procediment centralitzat d'adquisició de novetats en català que gestiona el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Des d'aquest departament es fa una primera tria de les propostes editorials que hi han arribat i, a partir d'aquests títols seleccionats, es fan llistes de les quals cada biblioteca pot triar d'acord amb el mòdul de biblioteca al qual pertany.
- **Servei d'Informació Selectiva (SIS).** De periodicitat trimestral, ofereix informació sobre novetats bibliogràfiques a tots els àmbits temàtics, novetats seleccionades per professionals en la matèria. Ofereix dos tipus de recursos: una base de dades amb les referències dels títols recomanats disponibles al mercat, i dues sèries de publicacions: bibliografies de novetats i bibliografies temàtiques.

Des de la Gerència de Serveis de Biblioteques (GSB):

- **Selpart.** Es tracta d'una aplicació des de la qual les biblioteques fan la selecció dels llibres del lot mensual que proporciona la GSB partint del pressupost que assigna a cada mòdul. En el cas de Barcelona, les biblioteques de districte poden consultar la selecció feta en aquesta aplicació per la resta de biblioteques de barri, però no a l'inrevés.
- **Recomanacions de la Biblioteca Virtual de l'XBM de la província de Barcelona.** «Els bibliotecaris recomanen», «Expositor de novetats» i «Prestatges virtuals».

Des del Consorci de Biblioteques de Barcelona:

- **Experts interns de Biblioteques de Barcelona.** Biblioteques de Barcelona ha elaborat un mapa d'experts interns amb l'objectiu que aquestes persones puguin ajudar en moments puntuals a fer la selecció del fons documental de l'àmbit que han proposat. Aquesta ajuda pot anar des de recomanacions de novetats i recomanacions d'indispensables fins a donar suport en l'elaboració de guies de lectura. (**Vegeu l'annex 1**)

- **Recomanacions del Bibarnabloc.** A la gran major part dels casos, els apunts (*posts*) estan elaborats pel personal de les biblioteques de la ciutat amb un interès professional o personal sobre el tema del document que han triat. Adquirir els fons recomanats hauria de ser l'objectiu de com a mínim les biblioteques de cada districte.

Des de la mateixa biblioteca:

- **Desiderates dels usuaris.** Suggestiments de compra fets pels usuaris i les usuàries de qualsevol tipus de document (llibre, CD, DVD, diari, etc.) que no es troba a la biblioteca i que encaixa amb la política d'adquisicions.

Des dels mateixos proveïdors de documents:

- **Llistes de tries de documents (novetats, recomanats, els més venuts, etc.) dels proveïdors dels diferents fons documentals de Biblioteques de Barcelona.** Aquesta informació normalment s'envia amb un correu electrònic, després d'haver-se subscrit a aquest servei.
- **Apartat de recomanats dels webs dels proveïdors dels concursos (Laie i Tatarana per al 2014).**
- **Webs d'editorials i webs de llibreries.**
- **Tria de fons *in situ*.** Recomanació directa del llibreter.

EINES PER A L'AVALUACIÓ DEL FONS

Les col·leccions de les biblioteques de Barcelona han de ser dinàmiques: han d'estar actualitzades i s'han d'adaptar a les necessitats dels seus usuaris. Cal retirar el fons obsolet i incorporar-hi noves adquisicions, de manera que aquestes dues accions s'equilibrin i el seu balanç tendeixi a zero.

Algunes de les eines principals per avaluar el fons que el personal de les biblioteques té al seu abast són les següents:

- **BIBCOMPFONS.** Comparació de fons: aquest aplicatiu de Millennium permet comparar el fons d'una biblioteca amb el d'altres biblioteques i amb la bibliografia bàsica. És una eina per triar noves adquisicions, ja que facilita la detecció de mancances i buits documentals de la col·lecció. Recupera tant allò que té la biblioteca com allò que no té respecte d'altres localitzacions. S'hi accedeix a través de l'accés restringit de la Intradiba, amb el permís previ de l'SVUS.
- **BIBLEST.** Aquest aplicatiu d'estadístiques de biblioteques es troba a l'accés restringit de la Intradiba i permet obtenir resultats en funció dels criteris definits als filtres d'estadística, biblioteca, nivell bibliogràfic i nivell d'exemplar.

ACCIONS DE DIFUSIÓ DE LA COL·LECCIÓ

Des de la biblioteca s'han de promoure accions de promoció i dinamització de la col·lecció per tal que arribi a tots els usuaris. Les accions de promoció de la col·lecció dutes a terme per les biblioteques tenen un paper molt important dins la seva feina diària.

Entre altres, les accions de promoció del fons que es duen a terme a les biblioteques de la ciutat són les següents:

- Exposicions de llibres (novetats, temàtiques, cicles anuals, efemèrides i aniversaris, fons especials i activitats relacionades amb les pròpies de la biblioteca), acompanyades o no de guia de lectura.
- Préstecs sorpresa («Regal misteriós», etc.).
- «Maletes viatgeres» adreçades a les escoles.

A totes les biblioteques de la ciutat es fan activitats i promocions dels fons. Per tal de conèixer-les, s'ha fet una enquesta a GoogleDocs per consultar aquestes pràctiques. Es volia saber, sobretot, quines d'aquestes activitats tenien com a objectiu principal fer difusió d'aquell fons que no surt gaire en préstec.

Moltíssimes de les experiències recollides al formulari ja es coneixien, atès que es tracta de pràctiques comunes a la major part de les biblioteques: exposicions de documents per diversos motius (efemèrides, temàtiques, premis, defuncions, èpoques de l'any, etc.), guies de lectura (en alguns casos en paper, la major part de les vegades electròniques), lots de llibres per a escoles («Maletes viatgeres», «Llibres viatgers»).

Les accions que finalment hem recollit per incloure en aquest document (**vegeu l'annex 2**) han estat les més singulars. Moltes han estat triades perquè juguen amb el factor sorpresa i amb la curiositat dels usuaris: paquets de documents embolicats en un paper vistós que els usuaris s'enduen en préstec sense saber de quins documents es tracta fins que obren el paquet. No deixen de ser accions imaginatives, que enganxen els usuaris i que, segons els comentaris de les biblioteques on es fan, tenen molt d'èxit: les estadístiques de préstec d'aquests documents augmenten significativament mentre duren aquestes accions.

Al final d'aquest document, a l'annex 3, trobareu un seguit de recomanacions que val la pena tenir en compte a l'hora de fer una exposició de documents per tal que sigui atractiva i cridi l'atenció dels usuaris i les usuàries, amb l'objectiu d'augmentar el préstec dels materials exposats.

Difusió de la col·lecció a través dels mitjans digitals i les xarxes socials

A més d'aquestes accions, des de Biblioteques de Barcelona s'utilitzen les xarxes socials per fer promoció dels seus fons documentals:

- **Facebook.** Des de la pàgina de Facebook de Biblioteques de Barcelona es fa difusió de les guies de lectura publicades a Issuu elaborades per les biblioteques, s'indiquen les recomanacions de Bibarnabloc i les videorecomanacions i les fotorecomanacions, s'elaboren llistes a MixPod de les novetats de música, de vídeos de YouTube o Vimeo amb les novetats de cinema i de sèries de televisió a les biblioteques, etc.
- **Twitter.** És un altre canal de participació i interacció on també és present Biblioteques de Barcelona. S'hi indiquen les entrades noves de Bibarnabloc per atreure lectors al blog i per fer difusió de la col·lecció.
- **Bibarnabloc.** És el blog corporatiu de Biblioteques de Barcelona, que té, entre els seus objectius principals, donar a conèixer el seu fons documental, fomentar el préstec de documents, afavorir la participació dels usuaris i donar visibilitat als professionals que treballen a les biblioteques.
- **Videorecomanacions i fotorecomanacions.** Accions de prescripció lectora elaborades des de les mateixes biblioteques en format vídeo i en format fotografia. Aquestes recomanacions retroalimenten alguns dels apunts del Bibarnabloc.
- **Booktrailers.** Projecte que té com a objectiu principal fomentar l'hàbit lector a través de continguts audiovisuals. Consisteix en la projecció de *booktrailers* (vídeos promocionals d'un o dos minuts de durada que produeixen algunes editorials per donar a conèixer els seus llibres) a les pantalles informatives d'algunes biblioteques de la ciutat per tal de promocionar la lectura.
- **Spotify.** Algunes biblioteques de la ciutat amb una especialització o un centre d'interès vinculat a la música tenen un compte a Spotify a través del qual fan difusió de les seves col·leccions musicals i, a més a més, donen a conèixer músics locals.
- **Més Biblioteques.** Butlletí electrònic a través del qual els usuaris donats d'alta reben informació de les activitats de les biblioteques de la ciutat, els avantatges i els descomptes del carnet de biblioteques i les campanyes promocionals de novetats, entre altres.

PROPOSTES DE MILLORA

Gestió de la col·lecció

Gerència de Serveis de Biblioteques

- **Lots fundacionals de les biblioteques noves.** Els lots fundacionals enviats a les biblioteques noves des de la GSB tenen un equilibri temàtic, sigui quin sigui la mida de la biblioteca a la qual van destinats. En el cas de municipis amb una única biblioteca, és recomanable aquest equilibri temàtic inicial. En canvi, en el cas de xarxes urbanes de biblioteques (Barcelona, l'Hospitalet, Terrassa, Sabadell, etc.), és aconsellable que les biblioteques més petites tinguin un lot fundacional amb un cert grau de «desequilibri temàtic» per tal que aquesta col·lecció es comenci a adaptar, des dels inicis, a les necessitats dels usuaris de l'entorn.
- **Consulta al Selpart de la tria feta per la biblioteca de districte des de les biblioteques de barri.** Aquest aplicatiu, que utilitzen totes les biblioteques de l'XBM per fer la tria del lot mensual, únicament permet que les biblioteques de districte puguin consultar la selecció que han fet la resta de biblioteques de barri del districte corresponent. Seria molt útil que les biblioteques de barri poguessin consultar també la selecció del lot mensual feta per la biblioteca del districte corresponent, per tal d'optimitzar i diversificar aquesta tria a totes les biblioteques del territori.

Biblioteques de Barcelona

- **Mapa d'experts de Biblioteques de Barcelona.** Arran de l'enquesta elaborada pel nostre grup de treball per a la qual es va sol·licitar l'ajuda de companys de les biblioteques de la ciutat que tinguessin una certa expertesa en alguna matèria, es va crear un mapa d'experts en diferents àmbits temàtics. L'objectiu principal és que aquests experts puguin ajudar en moments puntuals a seleccionar el fons documental de l'àmbit que ells mateixos han proposat, tant pel que fa a bibliografia bàsica com a recomanacions de novetats i suport en l'elaboració de guies de lectura sobre la matèria. I aquesta ajuda que ens proporcionen és compartir els seus coneixements i la seva expertesa. Es recomana valorar la manera de vehicular aquesta ajuda per tal que arribi a totes les biblioteques de la ciutat.

Biblioteca

- **Adquisició de documents de determinades matèries.** Cada biblioteca hauria de valorar si cal adquirir (amb el pressupost propi) documents d'unes matèries determinades: matèries que no surten en préstec, poc interès general de la matèria o de l'autor, temàtica efímera, etc. Podria ser que amb els documents triats del lot mensual ja n'hi hagués prou.

- **Duplicats.** Cal valorar la possibilitat de duplicar determinats documents: guies de viatge, novetats de ficció, documents molt demanats en préstec i amb una llista de reserves llarga, etc.
- **Revistes i diaris.** Recomanem valorar també la possibilitat de duplicar les subscripcions de les revistes que més es consulten o es presten a la biblioteca i donar de baixa els títols menys consultats o prestats.
- **Disminució de la mida de la secció de referència de les biblioteques.** Es recomana que la biblioteca valori (en funció del seu fons, de la quantitat d'obres de referència, de la seva tipologia d'usuaris, etc.) suprimir l'estat «Exclòs de préstec» d'una part dels documents localitzats a l'àrea de referència i col·locar-los disponibles a les prestatgeries corresponents segons la matèria (diccionaris de matèries concretes, de llengües, de cinema, etc.), mantenint excloses de préstec únicament les enciclopèdies generals (alfabètiques, de matèries, atles, etc.). És una decisió que ha de prendre la biblioteca.

Polítiques de màrqueting

- **Incorporar polítiques de màrqueting a la biblioteca** per tal de professionalitzar les accions encaminades a la promoció i la difusió del fons documental: les pautes a l'hora d'elaborar una acció de difusió del fons han de quedar reflectides i protocol·litzades. Aquest pla de màrqueting ha d'anar acompanyat d'un pla de comunicació.
- **Ampliar l'oferta de places dels cursos de formació en màrqueting** per tal que hi puguí participar, almenys, una persona de cada biblioteca.
- **Donar a conèixer les conclusions i les accions de difusió presentades als cursos de formació en màrqueting** a totes les biblioteques de la ciutat. És molt freqüent que les accions de difusió de la col·lecció de la major part de les biblioteques de la ciutat no es donin a conèixer a la resta de biblioteques. En aquests cursos de formació es posen en comú aquestes activitats, i caldria aprofitar aquesta difusió per fer-la extensible a totes les biblioteques. A més a més, també seria molt necessari donar a conèixer a tothom les conclusions extretes dels debats d'aquests cursos.
- **Crear un grup de treball de màrqueting a les biblioteques de Barcelona** que, entre altres objectius, doni a conèixer les bones pràctiques pel que fa a les accions de difusió de la col·lecció, treballi en l'elaboració dels continguts de la formació en màrqueting a les biblioteques, investigui noves propostes de difusió del fons utilitzant les noves tecnologies de la informació, etc.

- **Disposar de mobiliari adequat per dur a terme les exposicions de documents.** Les exposicions de documents a les biblioteques per tal de fomentar el préstec són molt habituals, ja que aquest tipus d'acció sol donar molt bons resultats. Però és important que visualment aquesta exposició sigui atractiva per als usuaris, de manera que hi ajuda tenir uns expositors adequats i atractius. Moltes biblioteques no tenen prou quantitat d'expositors de documents i recorren a altres elements de la biblioteca per exposar-hi els documents (tauletes, lleixes de les finestres, etc.).
- **Involucrar els usuaris i les usuàries de la biblioteca en les accions de difusió del fons.** Fer participar els veïns del barri en diferents activitats (per exemple, en una biblioteca de la ciutat les fotorecomanacions que es projecten a les pantalles informatives estan protagonitzades per veïns del barri) apropa la biblioteca a la resta d'usuaris en fer-los sentir una part de la biblioteca, i, en conseqüència, utilitzen més els seus serveis.
- **Aprofitar la programació cultural de les biblioteques per fer exposicions de documents relacionats amb aquestes activitats.** També, aprofitar la programació d'altres entitats de la ciutat (festivals, cicles, exposicions...) o la programació de centres culturals propers a les biblioteques (museus, sales d'exposicions, auditoris, teatres, sales de concerts...). És a dir, donar a conèixer la col·lecció de la biblioteca i, alhora, reforçar els vincles amb la cultura que es fa a la ciutat.

Anàlisi de la rendibilitat de les col·leccions

- Caldria que cada biblioteca elaborés informes anuals d'avaluació de la col·lecció a partir de les eines de l'aplicació BIBLEST de la Intradiba sobre el préstec de fons, així com estadístiques de préstec de les matèries i els títols, amb l'objectiu d'incorporar els resultats d'aquestes avaluacions a les polítiques d'adquisició.
- Caldria fer una anàlisi del que més es demana per préstec interbibliotecari a cada biblioteca.

ANNEX 1: MAPA D'EXPERTS DE BIBLIOTEQUES DE BARCELONA

Àfrica	Oriol Masclans Paradas
Agricultura biològica	Maria Rosa Serra Milà
Antropologia	Òscar Sánchez
Arquitectura contemporània	Walter Llorach Freixes
Art (adult i infantil)	Joana Torres Ramos
Catalunya – Història política i institucional (1950-2000)	Juan Antonio Ponce Lozano
Ciència-ficció	Pau Martínez Medrano
Ciències	Victòria Sales Carbonera
Ciències aplicades	Sònia Asensio Muniesa
Ciències pures	Sònia Asensio Muniesa
Ciències socials	Sílvia de la Vega Gómez Ricard Martínez Pidevall
Cinema	Juan Carlos Belmonte Rubén Broto Larripa Laura Pla Aumatell
Circ	Elena Reyes Fernández
Col·leccionisme	Oriol Masclans Paradas
Còmic	Pau Martínez Medrano Lluïsa Pardo
Còmic infantil	Ana Villanueva Fortea
Cuina i vins	Núria Doya Pérez
Disseny	Walter Llorach Freixes
Dones i gènere	Maria Oriola Tarragó
Economia i empresa	Joaquim Regué Deu Victòria Sales Carbonera

Europa – Història política i institucional (1850-1989)	Juan Antonio Ponce Lozano
Fotografia	Yuri López Llambí Maria Llanos Sala Rius
Geografia	Oriol Masclans Paradas
Guies de viatge	Oriol Masclans Paradas Victòria Sales Carbonera
Història	Sònia Asensio Muniesa Oriol Masclans Paradas Òscar Sánchez Neus Castellano Tudela
Horticultura	Maria Rosa Serra Milà
Imatge – Tractament i Digitalització	Juan Antonio Ponce Lozano
Indumentària i moda	Isabel Pasques Cases
Infantil	Anna Herráez Teresa Mas Pérez Emma Armengod Grup de Treball d'Àrees Infantils
Jocs de taula	Pau Martínez Medrano
Literatura	Gabriel Navarro López Laura Pla Aumatell
Llengua i literatura catalanes	Maria Rosa Serra Milà
Llibre i lectura–Història	Neus Castellano Tudela
Màrqueting	Victòria Sales Carbonera
Moviments socials	Sergi Draper
Música	Alberto Torres García Julián Figueres Pérez
Música clàssica	Celso Fernández Pérez
Música experimental (electrònica, avantguarda, improvisació)	Manel Peña Fernández
Música independent (catalana, espanyola i internacional)	Manel Peña Fernández
Música pop-rock	Rubén Broto Larripa

Música rock, afroamericana, <i>country</i> i <i>folk</i> americana	Rosa Núñez Gándara
Músiques del Magrib	Victòria Sales Carbonera
Novel·la	Walter Llorach Freixes Celso Fernández Pérez Patrícia Muñiz Olivera Gabriel Navarro López Imma Rossell Potau Emma Armengod César Azuara González
Novel·la anglosaxona	Pedro E. Sánchez Martínez
Novel·la fantàstica	Pau Martínez Medrano
Novel·la romàntica	Sònia Asensio Muniesa
Òpera	Celso Fernández Pérez
Psicologia	Vanessa Ramírez
Química	Victòria Sales Carbonera
Teatre	Núria Berenguer Jacas
Terror	Pau Martínez Medrano
Turisme i hoteleria	Victòria Sales Carbonera
Urbanisme	Walter Llorach Freixes
Viatges	Victòria Sales Carbonera
Viatges–Literatura	Oriol Masclans Paradas
Videojocs	Davínia Cisteré López Mar Ríos García

ANNEX 2: ACCIONS «SINGULARS» DE PROMOCIÓ DEL FONS A LES BIBLIOTEQUES DE BARCELONA

 **Biblioteca Fort Pienc**

Nom de l'acció: PRÉSTEC SORPRESA

Àrea destinatària de la biblioteca: Àrea Infantil

Objectiu de l'acció: Difondre les novetats infantils recomanant lectures per edats i fomentant la lectura i el préstec.

Material necessari:

- Paper per embolicar
- Espai d'exposicions (taula)

Durada de l'acció: Dates puntuals, per exemple per Sant Jordi, durant la setmana en què surten les novetats, etc.

Avaluació de l'acció: Per Sant Jordi, es va fer amb 12 documents, 9 dels quals van sortir en préstec aquella mateixa tarda, i els 3 restants l'endemà. Indicadors: nombre de préstecs / nombre de préstecs sorpresa i observació.

Biblioteca Francesc Candel **Nom de l'acció: PRÉSTEC D'ESTIU SORPRESA / PRÉSTEC DE NADAL SORPRESA**

Àrea destinatària de la biblioteca: Àrea Infantil i Àrea d'Adults

Objectiu de l'acció: Promocionar el fons de la biblioteca.

Material necessari:

- Expositors
- Paper d'embalar
- Cintes decoratives
- Papers adhesius

Durada de l'acció: Època d'estiu i Nadal.

Avaluació de l'acció: Molt satisfactòria. Els lots van sortint i, a mesura que la gent s'emporta documents, se'n fa reposició amb altres paquets.

Biblioteca Vapor Vell **Nom de l'acció: PLAYLISTS**

Àrea destinatària de la biblioteca: Àrea de Música

Objectiu de l'acció: Donar a conèixer música seleccionada per la biblioteca relacionada amb festivals, concerts, activitats i novetats.

Material necessari: Únicament calen les pantalles informatives de la biblioteca, ja que es tracta d'una acció virtual.

Durada de l'acció: Activitat mensual.

Avaluació de l'acció: Es disposa únicament d'algunes dades poc orientatives (usuaris que es volen subscriure a Spotify i visitants d'apunts promocionals via Musictecaris).

Biblioteca Can Rosés **Nom de l'acció: CONÈIXER LES CORTS**

Àrea destinatària de la biblioteca: Col·lecció Local

Objectiu de l'acció: Difondre el fons de la col·lecció local de la biblioteca.

Material necessari:

- Projector
- Lector de DVD

Durada de l'acció: Cinc sessions repartides al llarg de tot l'any.

Avaluació de l'acció: Una mitjana d'assistència a cada sessió de 20 persones.

Biblioteca Vallcarca i els Penitents- M. Antonieta Cot **Nom de l'acció: PRÉSTEC MISTERIÓS**

Àrea destinatària de la biblioteca: Àrea Infantil

Objectius de l'acció:

- Promoure el préstec dels llibres infantils.
- Incentivar la lectura des de la participació.

Material necessari:

- Sobres
- Cinta adhesiva

Durada de l'acció: Un mes.

Avaluació de l'acció: Molt satisfactòria. Als infants els va semblar molt engrescador emportar-se un sobre dins el qual no sabien què hi havia.

Biblioteca Guinardó-Mercè Rodoreda **Nom de l'acció: LLIBRES A CEGUES: ARRISCA'T** **PER SANT JORDI**

Àrea destinatària de la biblioteca: Àrea d'Adults (narrativa, sobretot novel·la) i Àrea Infantil (contes)

Objectiu de l'acció: Presentar d'una manera divertida i lúdica el fons de la biblioteca.

Material necessari:

- Paper per embolicar

Durada de l'acció: Dues setmanes pels volts de Sant Jordi.

Avaluació de l'acció: Va ser una experiència molt satisfactòria: de 45 llibres d'adults, en van sortir en préstec 42; de 35 llibres infantils, en van sortir 27.

Biblioteca Horta-Can Mariner **Nom de l'acció: L'APARADOR D'HORTA-** **CAN MARINER**

Àrea destinatària de la biblioteca: Qualsevol, no tan sols difusió de novetats del fons documental, sinó també d'activitats culturals.

Objectiu de l'acció: Difondre, mitjançant els aparadors que donen al carrer, les novetats del fons documental, les activitats culturals i les exposicions temporals que es troben dins la biblioteca.

Material necessari:

- Calaixos grans, amb els quals es puguin fer formes diverses
- Roba de colors
- Qualsevol element que tinguem a la biblioteca (o a casa) i que pugui servir per cridar l'atenció des del carrer

Exemples: una taula parada amb el menú de degustació de Sant Jordi; un aparador ple de papallones fetes amb paper de diari per donar a conèixer una exposició d'il·lustradors infantils; tot de gats de paper a l'aparador per donar a conèixer la guia conjunta elaborada amb la Biblioteca El Carmel–Juan Marsé.

Durada de l'acció: Normalment, un parell de setmanes al llarg de tot l'any.

Avaluació de l'acció: No hi ha dades estadístiques de l'acció. Amb el menú de Sant Jordi sí que es va constatar un augment de les reserves de novetats.

Biblioteca Les Roquetes

Nom de l'acció: CAÇADORS DE LLIBRES AL VOL

Àrea destinatària de la biblioteca: Àrea Infantil

Objectius de l'acció: Fomentar la lectura.

Material necessari:

- Mobiliari i objectes de decoració
- Carnets del Club de Caçadors de Llibres
- Obsequis: llibre, diploma, entrades gratuïtes o amb descompte en museus, etc.

Durada de l'acció: Mesos d'estiu.

Avaluació de l'acció: Hi van participar 37 nens i nenes que es van llegir tres llibres cadascú. Molta implicació per part de les famílies i bona valoració de la iniciativa per part dels adults.

Biblioteca Ignasi Iglésias-Can Fabra

Nom de l'acció: EQUIPATGE DE LLETRES

Àrea destinatària de la biblioteca: Àrea Infantil

Objectius de l'acció:

- Promoure el préstec de documents de l'Àrea Infantil.
- Fer descobrir suports i tipologies de documents menys freqüents.
- Promoure la lectura en períodes no lectius.

Material necessari:

- Bosses de paper
- Etiquetes personalitzades per marcar les bosses

Durada de l'acció: Tot el període de les vacances d'estiu.

Avaluació de l'acció: Augment considerable dels préstecs a l'Àrea Infantil durant l'estiu.

Biblioteca Trinitat Vella-José Barbero **Nom de l'acció: LOTS DE PRÉSTEC**

Àrea destinatària de la biblioteca: Totes

Objectiu de l'acció: Donar a conèixer el fons de la biblioteca.

Material necessari:

- Cordills de colors per embolicar el paquet de regal
- Etiquetes per posar nom al lot

Durada de l'acció: Període estival.

Avaluació de l'acció: Pendent de valoració, ja que va ser la primera vegada que es feia.

Biblioteca Trinitat Vella-José Barbero **Nom de l'acció: LA RECOMANACIÓ DEL MES**

Àrea destinatària de la biblioteca: Totes.

Objectiu de l'acció: Promoure tot tipus de fons a través de les recomanacions dels usuaris.

Material necessari:

- Càmera
- Pantalla informativa

Durada de l'acció: Un mes.

Avaluació de l'acció: Tots els documents recomanats van sortir en préstec.

Biblioteca Ramon d'Alòs-Moner Nom de l'acció: BOSSES ENIGMA

Àrea destinatària de la biblioteca: Àrea Infantil

Objectiu de l'acció: Difondre seleccions de documents que, des del punt de vista de la biblioteca, tenen una gran qualitat (textos, il·lustracions, etc.).

Material necessari:

- Bosses de tela
- Cartolines

Durada de l'acció: Anual.

Avaluació de l'acció: Un gran èxit. Totes les bosses van sortir en préstec al moment de presentar-les (habitualment, els dies que es va fer l'activitat corresponent al cicle Lletra Petita).

Biblioteca Xavier Benguerel Nom de l'acció: DE 3 EN 3

Packs temàtics de documents que es presten de manera indivisible. N'hi ha de tres tipus:

- «Més que lectura»: *pack* literari
- «Més que cinema»: *pack* cinematogràfic
- «M'agrada»: *pack* de coneixement de l'Àrea d'Adults

Àrea destinatària de la biblioteca: Àrea d'Adults (ficció i coneixements) i Àrea de Cinema

Objectius de l'acció: Donar sortida a documents (tant de ficció com de coneixements de l'Àrea d'Adults) que normalment no es belluguen de la prestatgeria. Es barregen amb d'altres que s'hi relacionen temàticament i que actuen de ganxo. Per exemple, juntament amb la pel·lícula *Memorias de África* s'hi afegeixen el llibre i la banda sonora, o a un document d'actualitat d'una altra matèria se n'hi adjunten altres de menys visibles, o a una novel·la històrica de sortida (tipus Ildefonso Falcones, etc.) s'hi afegeix un llibre de divulgació històrica relacionat.

Material necessari:

- Una taula on explicar la promoció amb el cartell «De 3 en 3»
- Cordill per agrupar el *pack*
- Etiquetes per a cadascun dels tres *packs* («Més que literatura», «Més que cinema» i «M'agrada»)

Durada de l'acció: Quinzenal. En el cas que no surtin en préstec, els *packs* es renoven quinzenalment.

Avaluació de l'acció: Aquesta acció va començar al mes de febrer i encara no es disposa de dades concretes del nombre de *packs* preparats i prestats.

ANNEX 3: RECOMANACIONS PER FER EXPOSICIONS DE DOCUMENTS A LES BIBLIOTEQUES

Aquí teniu un seguit d'indicacions que us poden ajudar a fer una exposició de documents atractiva per als usuaris i que afavoreixi el préstec dels documents exposats. Les recomanacions han estat elaborades per César Azuara (Biblioteca Xavier Benguerel) després de fer una consulta a un llibreter de Barcelona. Les indicacions s'orienten a documents de ficció (novel·les, etc.), però també es poden adaptar a la resta de documents de la biblioteca:

1. Separar les novel·les literàries de les novel·les de consum.

Els usuaris identifiquen fàcilment les tipologies de novel·les i centren l'atenció en les que els interessin.

2. No exposar juntes més d'una novel·la de la mateixa editorial.

Els usuaris poden pensar que es promociona una editorial per damunt d'una altra.

3. Exposar les novel·les als prestatges, les taules, etc. de manera que creïn un mosaic de colors atractiu als ulls dels usuaris.

És freqüent que els usuaris arribin a la biblioteca sense una idea concreta del que es volen emportar en préstec. Amb aquesta exposició els ajudem a decidir-se i, a la vegada, s'afavoreix que s'emportin més documents dels que tenien pensat endur-se en un primer moment.

4. Mantenir el lloc d'exposició sempre ple de documents, fins que s'acabin les novetats o es decideixi posar fi a l'exposició, per tal de no donar una mala imatge als usuaris.

Un expositor o una taula buits durant alguns dies poden crear desconfiança en els usuaris i fer que aquests arribin a conclusions que no afavoreixen la imatge de la biblioteca.



Biblioteques de Barcelona



**Diputació
Barcelona**



**Ajuntament de
Barcelona**